

УДК 398.2 (=16)(439)

Л. Г. Мушкетик

УГОРСЬКИЙ КОРОЛЬ МАТЯШ
ЯК ГЕРОЙ СЛОВ'ЯНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ:
МАТЕРІАЛИ І ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті йдеться про слов'янські фольклорні матеріали і дослідження про відомого угорського короля XV ст. – Матяша Корвіна (у 2008 році в Угорщині відмічали 500 річницю з часу його правління). Слов'янський фольклор про Матяша збирали й досліджували З. Кузеля, П. Лінтур, А. Павел, І. Графенауер, З. Кумер, А. Давід, К. Юнг, Р. Сегеді, Я. Коморовські, Н. Вархолова та ін. У наш час окремі збірки матеріалів видали І. Керча та І. Кріза (Угорщина), якій також належить монографічне дослідження Матяшівської традиції (2007).

Ключові слова: король Матяш, матеріали, публікації, дослідження, Кріза І.

The article focuses on the folk texts and research about the famous Hungarian king of XV century – Matyash Korvin (in 2008 year in Hungary was celebrated the 500th anniversary since his rule). Folklore about Matyash was collected and explored by Z. Kuzelya, P. Lintur, A. Pavel, I. Grafenauer, Z. Kumer, K. Yung, R. Segedi, Y. Komorovski and etc. In our time separate collections of materials editions are written by I. Kerch and I. Kriza (Hungary), whom monographic research of Matyash tradition belongs to (2007).

Key words: king Matyash, materials, publications, I. Kriz's research.

Угорський король Матяш, що був одним із найвизначніших правителів пізнього середньовіччя в Центральній Європі (1458–1490), і до сьогодні є героєм багатьох фольклорних творів – казок, переказів, пісень та паремій. Його постать стала легендарною, у народній пам'яті він залишився як добрий, справедливий король, переможець турків.

Багатий фольклор про короля Матяша існує не лише в

угорців, а й у народів, які проживали з ними в одній державі, зокрема у слов'ян – словаків, русинів, сербів, хорватів та ін. У південнослов'янських народів він виступає як герой юнацьких пісень, балад, у словаків та русинів зустрічається переважно у прозовій творчості тощо. На формування матяшівської традиції вплинули й літописні джерела, збірки анекдотів, проповідей, лубочна література, художні твори. Однак у кожного народу твори про Матяша набирають національного та місцевого колориту, переплітаються з власною історією. З часом його образ ще більше ідеалізується, події переоцінюються, починають пов'язуватися з іншими іменами тощо.

Усні перекази й казки про короля Матяша в закарпатській традиції здавна привертали увагу багатьох дослідників, особливої актуальності ці вивчення набувають у наш час, коли зростає інтерес до питань історизму в фольклорі, а 2008 року святкувалося 500-річчя з часу вступу Матяша на престол. Народні перекази про короля, зокрема про його поєдинок із Поган-дівчам ще на початку минулого століття повідомляє І. Семан в угорському журналі «Етнографія», у 1893 році у журналі публікувався матеріал про Матяша із зібрань М. Врабеля, народні перекази про нього ми знаходимо у Гнатюка [Гнатюк 1896, 1898], а трохи пізніше працю на цю тему написав Е. Перфецький [Perfeci 1926, 1965]. Ґрунтовне дослідження про фольклорний образ короля Матяша у народів вздовж Дунаю зробив З. Кузеля [Кузеля 1906], який зауважив, що з цим образом пов'язувалися різні традиції і, з одного боку, цей фольклор має багато спільного, а з іншого – він позначений національною своєрідністю. Він пише: «Його популярність справді надзвичайна: про нього знають не лише Угри та його тісніша вітчизна, але також і інші народи, що замешкали або замешкують пограничні краї. Сербо-Хорвати оспівують його у своїх епічних і жіночих піснях, а Словінці окупили його таким німбом героїзму і таємничості, який припадає на долю

лише національним героям. Слава його імені і подвигів пішла навіть на північ і удержала ся донині в оповіданнях українських гірняків Угорської і Галицької Русі. Згадки про Матвія полишили ся також у словаків і дали початок баладі, яка розійшла ся по Моравії, Чехах і Лужицькій Сербії» [Кузеля 1906, с. 1]. Дослідженням закарпатської оповідальної традиції про угорського короля займався й відомий збирач і дослідник закарпатського фольклору П. Лінтур [Лінтур 1940/41]. У своїй статті Лінтур писав про хибність припущення Е. Перфецького, за яким дані перекази поширилися лише з району Ужгорода. Він вважав, що вони утворювалися й в інших місцевостях, а також різними шляхами – за допомогою батракування, лісосплаву, книжним шляхом – запозичувалися в угорців Алфьолда. Свого часу слов'янський фольклор про Матяша досліджували і зараз досліджують А. Павел, Б. Беллошіч, І. Графенауер, З. Кумер (словенський), А. Давід, К. Юнг, Р. Сегеді (сербський, хорватський), Й. Ернеї, Я. Коморовські (чеський), Н. Вархолова (словацький) та ін.

У 2001 році у м. Ніредьгаза в Угорщині вийшла збірка матеріалів про короля Матяша, яку упорядкував І. Керча [Керча 2001]. Сюди ввійшли русинські та деякі угорські (у перекладі) народні казки та перекази про Матяша, а також історичні дослідження про короля, пов'язані із Закарпаттям. У передмові автор написав про місце короля в історії та фольклорі Закарпаття, дав огляд збирання й дослідження русинського фольклору про короля Матяша, описав окремі сюжети. Він вважав, що «у фольклорі слов'янських народів угорського королівства саме русинський стоїть найближче до угорського. Порівняно з угорським можна відмітити більшу суворість, що відповідає природним умовам проживання русинів, а також проникнення у перекази елементів чаклунства, забобонів, загалом характерне для світогляду простих русинів» [Керча 2001, с. 155]. Також у книзі подано коментарі, словник, список місцевостей.

Основу закарпатської Матяшівської традиції складають казки, зокрема новелістичні. Є тут і твори з відомими міжнародними мандрівними сюжетами про вибори короля з допомогою літаючої корони та розквітлої сухої гілки («Як простий хлопець з Оріховиці став царем»), де Матяш (Матвій, Матій) є русином, до того ж селянином, тобто своїм. І далі підкреслюється, що він ніколи не забував про своє просте походження, співчував бідам простих людей. Очевидно, у цій часто згадуваній близькості до звичайних людей, як соціальної, так і національної, криється велика популярність Матяша у фольклорі Закарпаття.

Матяш у цих казках нічим не відрізняється від простого селянина – він розуміється на худобі, на виноградарстві («Як Матяш гостив простаків і панів») займається фізичною працею, фізично витривалий («Як Матяш обробляв панами винницю»). Часто зустрічається сюжет про праведну помсту, справедливе покарання Матяшем панів за заповідяну йому чи простим людям кривду. Він не просто карає винуватців, а вчить їх, наочно показуючи помилку, ставить їх у такі ж умови, які вони створили для когось («Як Матяша у колибі гостили»). При цьому він демонструє винахідливість, дотепність, казки про Матяша сповнені гумором, веселими пригодами. Цей герой завжди чинить мудро і обережно, аби не скривдити невинного, як, скажімо, у казці «Псячий торг у Будапешті», від якої пішло й прислів'я «Раз був у Буді пісій/псячий торг». У казках згадується й інше відоме угорське прислів'я «Помер Матяш, а з ним і справедливість», адже справедливість – це основна риса короля.

Є тут відомий сюжет про «подоєних цапів» («Як селянин цапів доїв»), сам вираз угорська дослідниця Ілдіко Кріза вважає запозиченням з угорської традиції. Про цей вплив свідчить і те, що, порівнюючи казку «Як селянин доїв цапів» з угорською «Матяш і пани-радники» [MNK 921], бачимо, що діалог Матяша з селянином майже дослівно збігається в обох казках.

Є й декілька казок про назви місцевостей, пов'язані з Матяшем, це, наприклад, «Матяшівка», де йдеться про заховані скарби короля.

Друга частина книги подає історичні джерела – статті та зауваги закарпатських та зарубіжних істориків В. Челко, А. Годинки, Л. Чопея та ін. про короля Матяша, зокрема статті І. Перфецького та самого І. Керчі, присвячені зв'язкам Матяша із Закарпаттям. Також він подає короткі біографічні відомості про визначних угорських діячів тієї доби.

У кінці книги коментарі до фольклорних текстів – звідки твір, від кого записаний тощо, інші зауваги, список джерел, русинсько-російський словничок, а також покажчик місцевостей.

У наш час вивченням слов'янської традиції про короля Матяша займається угорська дослідниця І. Кріза, якій належить понад 40 публікацій з даної тематики, і яка була упорядником збірки «Король Матяш у народній традиції» [Krizsa 1990], присвяченій 500-річчю з дня смерті видатного правителя. Цій авторці належить також і найбільша збірка Матяшівського фольклору під назвою «Казки та перекази про короля Матяша» (1990), про популярність якої свідчить кілька перевидань (1999, 2004). До збірки увійшов переважно прозовий фольклор, хоча тут уміщено й окремі зразки угорських та південнослов'янських балад, юнацьких пісень. Твори розділено на три частини під рубриками: Матяш, справедливий; переодягнений король; про життя Матяша.

Більша частина книги представлена новелістичними казками. І не випадково. Адже після смерті образ короля почав ідеалізуватися й став символом мудрості, доброти, справедливості.

До третьої частини, поряд із угорськими, увійшли також твори сусідніх народів, переважно, слов'ян у перекладі угорською мовою. Це твори про походження короля з простої родини, його божественне призначення, міжнародні сюжети про

літаючи корону, розквітлу суху галузку, знаки на тілі короля тощо. Так, із закарпатського фольклору тут уміщено казку про Матяша і Поган-дівча, із південнослов'янського – героїчні пісні «Матяш і Аленчіца», «Матяш у турецькому полоні» та ін. Цілий цикл про короля існує в героїчному епосі південних слов'ян: він бореться з турками, визволяє свою наречену, врешті, гине від руки чоловіка своєї коханки тощо. Тут він виступає як епічний герой-богатир.

До кожного твору вказується місце запису та джерело – різноманітні фольклорні збірки, історичні джерела, періодика тощо. Тексти є автентичними, із збереженням діалектних особливостей.

У 2006 році Кріза видала ґрунтовну монографію «Століття Матяшівської традиції» [Krizsa 2006], де розглядає її формування, починаючи з XVI ст. і по наш час. Слід відмітити – фольклорний образ Матяша має мало спільного з історичним, адже за життя сам король не був популярним і почав ставати таким лише по смерті, коли країна занепадала, тоді ж виникло згадуване прислів'я – помер Матяш, а з ним і справедливість. До формування Матяшівської традиції значною мірою долучилися літописи, збірки анекдотів про нього, з часом інші історичні, й певна річ, фольклорні, лубочні джерела, цей образ увійшов також до літератури. Значний вплив мали й популярні міжнародні оповіді про перевдягненого короля, царя Соломона тощо. Особливості цієї традиції в кожен історичний період і розглядає Кріза у своїй праці.

Значна частина книги присвячена суто фольклорному аналізу, це, зокрема, тематичні блоки – справедливий Матяш, мудрий Матяш, Матяш-переможець ворогів та ін. Кріза аналізує образ Матяша в уснопоетичній творчості сербів та хорватів, словенців, українців-русинів, чехів, словаків, його значення в європейській культурі (розділ «Король Матяш в уснопоетичній творчості сусідніх народів»). Вона зазначає, що фольклор

про Матяша існує в кожного народу Карпатського регіону, з одного боку він схожий, з іншого – має свої відмінності, як у жанрах, так і в сюжеті. Так, лише у словенському фольклорі збереглася балада про Беатрікс – дружину короля Матяша. Її сюжет є відомим у світовій казковій традиції і сягає корінням давніх тотемістичних уявлень про родинні зв'язки з твариною-тотемом. Королева, в якій не було дітей, з'їдає золотий плавник виловленої чоловіком риби і народжує сина-змія. Той виростає, одружується, скидає потворну шкіру. Беатрікс, побоюючись, що син може знову перетворитися на потворного плазуна, спалює шкіру, від чого син помирає.

У словенців є й інші прозові та пісенні твори про відомого короля, зокрема Кріза виділила три типи пісень: 1. Про звільнення Матяшем дружини з турецького полону; 2. Балади про захоплення Матяша в полон; 3. Смерть Матяша як покарання за розрив шлюбу [Krizza 2007, с. 180–188].

У баладі «Матяш і Аленчіца» розповідається про те, як Матяш одразу після одруження вирушає на війну, а тим часом його дружину викрадає турок. Перевдягнений Матяш їде до турецького табору, і під час танцю відкривається дружині, яка – за усталеними стереотипами – впізнає його по персню, поясу тощо. Вони тікають, турок кидається услід, та подружжю вдається втекти.

Прикладом другого типу пісень є твір «Матяш у полоні», де дочка султана звільняє Матяша і тікає з ним. Вона хоче вийти за нього заміж, та той відмовляє їй, бо хоче мати за дружину жінку своєї віри. Існують міжнародні, угорські паралелі до сюжету, це, наприклад, популярна в угорців балада «Сіладі та Гаймаші».

Третій тип пісень – це твори про смерть короля, він помирає від ран і зізнається сестрі, що отримав їх від чоловіка коханки. В іншому варіанті Матяш умирає, а чоловік коханки довідується про зраду й убиває її.

До матяшівської традиції належить також пісня «Гарна річка Любляниця», де розповідається, як Матяш зустрічає засмучену дівчину Маргетіцу, яка завагітніла, не перебуваючи в шлюбі, і яку вигнала з дому матір. Матяш жаліє дівчину, саджає її на коня і їде шукати баба-повитуху. Та вже запізно – дівчина вмирає під час пологів.

На мотив легенд про Орфея складено твір «Матяш спускається в пекло». Матяш тужить за померлою дружиною (матір'ю). Бог радить йому піти до сатани в пекло. Там Матяш грає на скрипці, а в нагороду за це просить не грошей, а дружину. Сатана дозволяє забрати її. Коли вони верталися назад, то ззаду до них почали чіплятися душі, дружина озирнулася – що було суворо заборонено, й тим самим порушила табу, тож її зтягли назад до підземного світу.

Лише у словенців є сюжет про боротьбу Матяша з Богом. У словенців, чехів та словаків зустрічаємо відомий мотив про те, як Матяш зі своїм військом спить у печері й чекає на пробудження, аби згодом, коли настане потреба, стати на герць з ворогами. Його борода сім разів обвиває стіл, за яким він сидить.

Загалом дослідники нараховують у словенців 85 типів творів про Матяша [Kriza 2007, с. 191].

У фольклорі інших південних слов'ян – сербів, хорватів, болгар створюються цілі цикли героїчних пісень про короля, в яких він діє разом із відомими слов'янськими історичними героями. Є твори про народження Матяша, у дитинстві він грається з королевичем Марком, деспотом Лазарем. Згодом разом з Марком вони об'єднуються в боротьбі проти турків. Є тут і популярний у світовому фольклорі сюжет про вибори короля за допомогою літаючої корони, розквітлої галузки, ангелів та інших вінценосних знаків, це загалом п'ять пісень та один переказ. Наступна група мотивів стосується воєн, це двадцять пісень про боротьбу з турками. Тут зустрічаються мотиви про облогу Відня, звинувачення Матяшем бана Доліна

Петара в пияцтві та ін. Ще в одному циклі йдеться про одруження Матяша та його випробування перед цим [Krizza 2007, с. 163–168].

Чеські та словацькі джерела про короля Матяша мають багато спільного з угорськими, зберігся переважно прозовий фольклор. Основні сюжети пов'язані з відновленням справедливості королем, покаранням жорстоких і жадібних панів та нагородою скривджених. Переодягнений король тут блукає країною, виступаючи завжди на боці бідних і знедолених. Його ім'я пов'язується з фольклором про розбійника Яношіка, героя словацького фольклору. Лише у словацькому фольклорі є пісня про бенкетування Матяша.

Щодо закарпатської традиції, то Кріза (одна з її статей перекладена українською мовою й опублікована в журналі «Народна творчість та етнографія», 2005, № 2) виділила кілька тематичних циклів про Матяша в закарпатському фольклорі: «1. Обрання Матяша королем; 2. Перемога надприродної істоти; 3. Встановлення справедливості перевдягненим королем; 4. Мудрий король та людська мудрість; 5. Роль короля, здатного прийти на допомогу, у формуванні мікросередовища» [Кріза 2005, с. 61].

Насамперед, слід сказати, що, перебуваючи протягом багатьох століть у складі однієї держави, русини брали участь у багатьох угорських історичних подіях, у пісенному та прозовому фольклорі ми знаходимо багато угорських героїв (Ракоці, Кошут), сюжетів і мотивів [Musketik 2004, с. 174–204]. Іншим фактором було складне політичне та економічне становище Закарпаття, що відбилося у його фольклорі. Майже кожна казка починається описом жадливої бідності простих людей. Цікаво, що зустрічається й запозичена з угорської формула: у бідного чоловіка «Було стільки діточок, як у решеті дірочок, та й на одну більше». До того ж Закарпаття відчувало й національний гніт, панівні верстви часто репрезентували іноземці.

Тому в уснопоетичній творчості особливо гостро відчувалося прагнення до справедливості, покращення життя, покарання кривдників-панів тощо. Недарма тут діють благородні розбійники, опришки, вихідці з селян, які мстять за кривду свою та своїх односельчан.

Прагнення справедливості не могло здійснитися в житті. Тож воно реалізується в художніх творах, і таким жанром, де всі мрії та бажання здійснюються, є казка. Згідно з моралізаторською установкою, казка відзначається оцінністю, вона чітко розділяє добро і зло, бідних і багатих, хороших і поганих тощо. В казках у ході пригод героїв у кінці завжди встановлюється справедливість (у народному розумінні), тому образ справедливого, чесного короля, захисника селян, знайшов сприятливий ґрунт на Закарпатті.

До того ж у казках Закарпаття є популярним образ мудрого старого (діда-всевіда тощо), який допомагає людям, розуміє їхні біди й проблеми, дає мудрі поради, що теж вплинуло на формування образу.

Таким чином, ідеалізований образ героя включає в себе такі якості, як: мудрість, справедливість, чесність, доброта та ін. Бінарна опозиція *бідний – багатий* тут вирішується таким чином, що король Матяш має селянське походження, тобто, він свій, із бідняків, а опозиція *свій – чужий* стосовно національності виявляється в тому, що Матяш виступає русином за походженням та за вірою. Він входить до кола власних національних героїв і діє в звичних казкарю й оповідачам обставинах.

Образ Матяша як справедливого короля увійшов переважно до новелістичних казок українців-русинів, він став утіленням народної мудрості, доброти і чесності. Сюжети з фантастичними елементами характерні для чарівних казок та легенд, тут Матяш виступає як герой-богатыр, переможець турків, він наділений також надприродними здібностями, має боже-

ственне покликання. Таким чином, угорський король органічно увійшов до традиції краю і сприймається як власний герой, захисник бідних і знедолених.

У своїй монографії Кріза виділила основні тематичні цикли Матяшівської фольклорної традиції в різних народів.

Вибори короля:

- королем став невідомий герой;
- на його тілі були особливі знаки;
- залізний стіл, золотий хліб напророкували королювання;
- власник зеленої галузки, що розквітла, став вибраним;
- корона – подарунок Бога (тричі підкидали); чарівний голуб приніс корону;
- з неба прибув лист;
- надприродна істота (ангел) принесла корону;
- за рішенням Бога корона спустилася на голову вибраного;
- пани прийняли боже призначення, що йшло супроти їхніх намірів.

Матяш – непереможний. Героїчна боротьба відображається в наступних мотивах:

- Матяш уклав союз задля перемоги над ворогом;
- невідомі надприродні сили допомогли Матяшу;
- Матяш – перший серед воїнів;
- у боротьбі королю допоміг витязь надзвичайної сили;
- він володів надприродними (чарівними) знаннями;
- звільнився з ворожого полону хитрощами (за допомогою коханки);
- майно переможеного ворога стало власністю короля.

Смерть короля Матяша. Загальноприйнята думка, що герой має вмирати в бою. З Матяшем дещо інакше. Лише у словенських баладах йдеться про смерть від чоловіка коханки. За прозовими творами, Матяша отруїли чи закололи шпагою у вбиральні. Причиною смерті міг бути і його поєдинок із Богом, Матяш упав до печери, заснув і чекає на пробудження в час небезпеки для батьківщини [Kriza 2007, с. 193–199].

2008 року у м. Клуж (Румунія), де народився відомий король, відбулася міжнародна конференція «Угорський Ренесанс», присвячена 500-річчю його вступу на трон. На конференції прозвучали й фольклорні доповіді – І. Крізи («Матяшівська традиція у період просвітництва»), К. Югас («Матяшівська традиція в угорському та європейському фольклорі»), І. Лукача («Образ Матяша в південнослов'янському народному епосі»), Л. Мушкетик («Король Матяш у фольклорі Закарпаття») та ін.

Фольклорний образ угорського короля Матяша викликав значне зацікавлення вчених у різні історичні періоди. І якщо раніше це були спорадичні публікації творів чи їх дослідження, то в наш час укладаються цілі збірки, як угорських, так і слов'янських та інших матеріалів про відомого правителя. Написано також шерех узагальнюючих праць, досліджень, які мають порівняльний характер. Чільне місце в цих дослідженнях належить угорській фольклористці І. Крізі.

ЛІТЕРАТУРА

Етнографічний збірник: Етнографічна комісія НТШ у Львові. – ТТ. 1–40. – Львів, 1895–1929.

Кріза І. Угорський король Матяш в усній народній творчості Закарпаття // *Кріза І.* // НТЕ. – 2005. – № 2. – 60–65.

Кузеля З. Угорський король Матвій Корвін у слов'янській усній словесності // *Кузеля З.* // Записки наукового товариства ім. Т. Шевченка. ТТ. LXVI–LXX, – Львів, 1905–1906.

Легенди Карпат. Упор. Г. Ігнатовича. – Ужгород, 1968.

Легенди нашого краю. Ред.-упорядник П. Скунець. – Ужгород, 1972.

Зачаровані казкою. Українські народні казки. Збір. Лінтур П. – Ужгород, 1984.

Лінтур П. Король Матвій Корвін в угро-руської народної традиції // *Лінтур П.* // Народна Школа. Журнал учительського Товарищества Карпатського Краю. Унгвар. Статті: Март. 1940/41. Н. 7. – 124–134. Тексти: Апріль. 1940/41. Н. 8. – С. 150–156.

Матяш, король Русинув. Матеріал убрав, ушорив, застачив властными статями, коментаріями и словником Ігорь Керча. – Ніредьгаза, 2001.

Мельник В. Історія Закарпаття в усних переказах та історичних піснях./ *Мельник В.* – Львів, 1970.

Поп Д. Мадярський король і русинський силак // Поп Д. Подкарпатські русини, їх історичні билини і легенди/ *Поп Д.* – Ужгород, 2001.

Три золоті слова. Ред П. Лінтур. – Ужгород, 1962.

Dávid A. A Mátyás király alakja a közép-európai folklórbán/ *Dávid A.* — Helikon, 1971. – O. 308–321.

Grafenauer I. Slovenske pripovedke o kralju Matjazu/ *Grafenauer I.* – Ljubljana, 1951.

Heller B. Mátyás király megfejt bakkecskei /*Heller B.* // Ethnographia. – 1936. – №47. – O. 290–293.

Kovács A. Mátyás-mese / *Kovács A.* // Magyar Néprajzi Lexikon III. – Bp., 1980. – O. 533–534.

Kriza I. Rex Lustus, Rex Clarus. Mátyás király a néphagyományban / *Kriza I.*// Hunyadi-Mátyás Emlékkönyv Mátyás király halálának 500 évf. – Bp., 1990. – O. 363–410.

Kriza I. A Mátyás-hagyomány évszázadai/ *Kriza I.* – Bp., 2007.

Mesék és mondák Mátyás királyról. A szöveget válogatta és utószót írta I. Kriza.– Bp., 2004.

MNK – Magyar Néprajzi Lexikon. – Bp., 1998. – K3.

Musketik L. Magyar motívumok a Kárpátaljai népi prózában / *Musketik L.* // Tanulmányok a Magyarországi bolgár, görög, lengyel, örmény, ruszin nemzetiségek néprajzáról. –2004. – №4. – O. 174–204.

Ortutay Gy. Rakóczi két népe / *Ortutay Gy* – Bp., 1939.

Perfekij E. Podkarpatske a halickoruske tradice o krali Matyasovi Corvinovi. / *Perfekij E.* // Sbornik Filozoficke fakulty University Komenskeho. – Bratislava, 1926. –№1. – O. 2–55.

Szemán I. Mátyás király a magyarországi ruthén népmondában / *Szemán I.* // Ethnographia. – 1911. – №21. – O. 236–239.

Ungi népmesék és mondák. Gyűjt. és bev. rész írta Géczi J. Akad. Kiadó – Madách Kiadó. ÚMNGy XXIII. – 1989.

Vrabel M. Ruthén népmondák Matyas királyról / *Vrabel M.* // Ethnographia. – 1893 –№ 4. – O. 150–160.

В статье идет речь о славянских фольклорных материалах и исследованиях об известном венгерском короле XV века – Матяше Корвине (в 2008 году в Венгрии отмечали 500-ю годовщину со времени его правления). Славянский фольклор о Матяше собирали и исследовали З. Кузеля, П. Линтур, А. Павел, И. Графенауер, З. Кумер, А. Давид, К. Юнг, Р. Сегеди, Я. Коморовски, Н. Вархалова и другие. В наше время отдельные сборники материалов издали о нем И. Керча и И. Криза (Венгрия), которой также принадлежит монографическое исследование матьяшевской традиции (2007 г.).

Ключевые слова: король Матяш, материалы, публикации, исследования Кризы И.